

HET WERKWOORD in de ONVOLTOOID TEGENWOORDIGE TIJD

Een didactiek om het begrip ONVOLTOOID TEGENWOORDIGE TIJD aan te leren in de 4e klas (Groep 6).

1. Inleidende verhalen.

1.1. De reporter

Een verslaggever op tv of radio verslaat een voetbalwedstrijd. Terwijl hij de actie op het veld volgt, spreekt hij in de tegenwoordige tijd.

“De bal gaat recht op de doelman af. Hij kan de bal niet vasthouden. De bal stuitert. Daar komt een aanvaller. Hij raakt de bal met de tip van de schoen. De bal vliegt binnen ...”

Er is een grote brand uitgebroken. De reporter van dienst brengt live verslag uit:

“De vlammen slaan uit het dak. De brandweer rolt de slangen uit. Daar verschijnt iemand op het balkon! Hij roept, zwaait met de armen. Een pompier schuift de ladder uit. Een brandweerman klimt naar boven ...”

Of bij de uitreiking van de Oscars zegt de journaliste van dienst:

“De Oscar voor beste actrice gaat naar P.W. Zij komt naar voren, gaat de trap naar het podium op. Oh, oh, daar trapt ze op de zoom van haar kleed. Ze valt ...”

1.2. De toerist

Een koppel toeristen loopt in de stad en kijkt rond.

Hij: “Is dat niet het stadhuis? Ja, ik denk het wel, zie je de vlaggen? De vlag van ons land hangt er ook tussen. En dat beeld daar, is dat niet Brabo, je weet wel, de legendarische held van Antwerpen? Wacht, ik kijk even in mijn gids.”

Zij: “Daar komt een fanfare. Is er vandaag iets speciaals? Ja, daar staat de burgemeester, ik herken hem aan zijn tricolore sjerp ...” Aan een vrouw die voorbijkomt vraagt zij:

“Welk feest vieren ze hier vandaag?”

2. Welke tijd wordt er in de verslagen gebruikt?

De reporter en de toerist zeggen wat ze zien gebeuren. Zij zijn toeschouwers van een actie en al wat ze over de actie zeggen zijn resultaten van hun observaties. Als toeschouwers staan zij buiten de actie.

De tijd die zij gebruiken is de tegenwoordige tijd, omdat zij tegenwoordig zijn bij wat er gebeurt. Het gebeurde niet gisteren of nog langer geleden, nee, het gebeurt op het moment zelf.

De tijd van het werkwoord die zij gebruiken noemen we de **TOERISTENTIJD** of **TOESCHOUWERSTIJD** of **TEGENWOORDIGE TIJD**. Afgekort is dat t.t.

3. Is de actie al voorbij?

Nee, de actie is nog bezig op het moment dat de reporter en de toerist beschrijven wat ze zien.

Dit wordt nog duidelijker als we het op deze manier weergeven:

De brandweerder zijn aan het blussen.

De voetballers zijn aan het voetballen

Ik ben aan het schilderen.

Wij zijn aan het luisteren.

Jij bent aan het slapen!

Is hij weer aan het spelen?

In deze zinnen is het duidelijk dat de actie nog voortduurt terwijl er over gesproken wordt. Dit is overduidelijk **TEGENWOORDIGE TIJD**.

De actie is nog niet afgelopen, ze is nog **ONVOLTOOID**.

Daarom noemen we deze tijd ook de **ONVOLTOOID TEGENWOORDIGE TIJD**.

4. Activiteit.

Nu gaan de leerlingen op stap als reporter en noteren alles wat ze waarnemen (zien, horen, voelen, ruiken, proeven). Ze gaan in andere klassen en blijven er 10 à 15 minuten. Ze noteren wat er in de klas gebeurt. Of ze gaan naar het park en noteren wat er gebeurt; of gaan op straat of gelijk waar (maar steeds onder toezicht). Na een kwartiertje zijn ze terug in de klas en lezen voor wat ze genoteerd hebben. Vele kinderen noteren als volgt:

De juf is aan het vertellen.

De kinderen zijn aan het schrijven.

Dit is correct, maar deze zinnen kunnen nu nog op een andere manier, een kortere manier gezegd worden, namelijk:

De juf vertelt

De kinderen schrijven.

5. Zelfstandig werk.

Ieder kind schrijft nu zo veel mogelijk zinnen in de o.t.t. in de twee vormen. Op deze manier:

De juf **is aan het voorlezen**. De juf **leest voor**.

De kinderen **zijn aan het praten**. De kinderen **praten**.

De werkwoorden mogen in kleur geschreven worden of onderlijnd of krijgen een kleur eromheen.

6. Redekundige en taalkundige analyse.

Naar het einde van de les (periodeles van 100 minuten), ongeveer een 10-tal minuten vóór het einde, komen de kinderen bij het bord en ontleden nu een tweetal zinnen samen.

Er staat bijvoorbeeld deze zin:

De politieagent regelt het verkeer.

Je maakt er een vraag van: Regelt de politieagent het verkeer?

Regelt is de persoonsvorm (pv)

In welke tijd staat dit werkwoord? In de onvoltooid tegenwoordige tijd.

Als het onderwerp al eerder aan bod kwam in de lessen Nederlands, kun je ook vragen:

Wie regelt het verkeer?

De politieagent = onderwerp.

Is dit enkelvoud of meervoud?

Enkelvoud.

Welke persoon? 1e, 2e of 3e persoon?

3e persoon. (Politieagent kun je vervangen door het persoonlijk voornaamwoord hij).

Op het bord staat dan dit:

De politieagent regelt het verkeer.

O

Pv

De lidwoord

politieagent zelfstandig naamwoord

regelt werkwoord onvoltooid tegenwoordige tijd 3e persoon enkelvoud

het lidwoord

verkeer zelfstandig naamwoord

Als er in het vierde leerjaar al veel herhaling geweest is over de woordsoorten, kun je nu ook afkortingen gebruiken.

De lidw.

politieagent zn.

regelt ww. o.t.t. 3e pers. enkv. (of ww. o.t.t. 3e enkv.)

het lidw.

verkeer zn.

Met deze werkwijze bereik je drie zaken:

1. De onvoltooid tegenwoordige tijd.

2. Herhaling van de persoonsvorm en het onderwerp.

3. Herhaling van de woordsoorten.

In de loop van de volgende dagen komen er in de herhalingsopgaven, zowel mondeling als schriftelijk, regelmatig zinnen waarin het werkwoord in de o.t.t. staat.